

Protreptik

ole fogh kirkeby okt 2009

Protreptikken

- Klassiske græsk koncept for leder-uddannelser baseret på filosofisk grundlagsviden og dialogisk kapacitet gennem dialektik.
- Dyrket på executive academies 400 f.K.
- Grundlag for al ledelsesrådgivning frem til 1800-tallet.
- Kaldet: Fyrstespejlet, kongevejen, at mildne tyrannen. Grundlag for mentor-begrebet.

Protreptik

Udviklet på grundlag af Platons og Aristoteles' dialektik, Aristoteles retorik og hans samtale-teknikker.

Videreførtes af romerne.

Der findes et væld af protreptiske håndbøger i livs- og ledelseskunst skrevet fra 400 f.K. til ca. 1850.

Protreptikkens mål

- FRIHED
- Frihed til at reflektere og kritisere
- Frihed til at blive den du er
- Frihed til at lade den Anden blive den, hun har mulighed for at blive
- Frirum

Protreptikkens kunst

At opmuntre et andet menneske til at
spørge HVORFOR det lever, handler,
tænker og føler, som det gør

At blive herre i sit eget hus ved at
konfrontere sine grundværdier

At afsløre sit eget mulige selvbedrag
og styrke troen på sig selv

Protreptikkens sociale vision

Vi skal dele drømme

At dele drømme er at dele værdier

Men man kan kun dele det med
andre, som man selv forstår og føler
vished om

Protreptikkens praksis

At gøre værdier virkelige, alene og i
fællesskab

At forstå andre mennesker for alvor

At forstå ords og begrebers betydning
og bruge den i sit liv

At skabe symmetriske dialoger

At søge mennesket

Protreptikkens praksis

At hjælpe den anden med at
fornemme sine grundstemninger

Bruge ordene

Ordet er altid rigere end begrebet

At ændre på, at vi sjældent forstår,
hvad vi selv siger

Den protreptiske dialog

- At forløses gennem sin egen stemme
- **Translokutionaritetens princip:**
- Jeg ved ikke, hvad jeg mener, før jeg hører, hvad jeg selv siger
- At bringes til at lytte til sig selv i egenskab af en ANDEN
- Når der lyttes, SKER selvet
- Den skjulte og den konkrete, lyttende: Identitet

Protreptisk praksis

Metode: At spørge

Forudsætninger: at vide, at man intet ved

At spørge rettet

*til et ords mening generelt

*efter et ords betydning (personligt)

*til værdien(værdierne) bag ordet

*til livet i værdien

*til værdien i livet

At spørge dialektisk

- *Den spørgendes kunst er kunsten at kunne spørge videre, altså tænkningens kunst (Gadamer)
- *Man spørger til den andens stærke sider, man griber ham, hvor han mener at stå fast
  - *Man ser det gode i ham
- *Det er de gode grunde, man undersøger

ole fogh kirkeby okt 2009

At spørge dialektisk

- *Der findes ingen metode til at spørge efter det væsentlige, i den fuldkomment åbne spørgen, kun opmærksomhed og intuition
- *Spørgsmålet overgår protreptikeren, når han er bedst
  - *det kommer fra ordene, begreberne, værdierne og fra hans liv
- Ved den rettede spørgen er der dog en analytisk metode

ole fogh kirkeby okt 2009

Det åbne spørgsmål

1. søger efter et kriterium, men har et tema (ex.: Tema: Hvad er dit "selv"? Kriterium: Hvorfor er det vigtigt?)
2. er endnu kun en holdning, dvs.
  - *venter på, at det kommer til én,
  - *venter på at den anden stiller det

ole fogh kirkeby okt 2009

Den analytiske dialektik

- *man udforsker sammen et begreb
- *man præciserer dets mening og brug
- *man afslører dets retoriske og manipulerende muligheder
- *man undersøger dets eksistentielle kraft

ole fogh kirkeby okt 2009

Den analytiske dialektik

- *hvad dækker et ords mening over?
- *hvor meget dækker det over?
- *hvordan bruges det?
- *kan dets kontekster specificeres?
- *hvem bruger det?
- *hvad er det metaforik*
- *hvilke sanser kan det repræsentere?
- Hvad er dets historie*

ole fogh kirkeby okt 2009

Eksempel: Åben

- *Åbenhed er et begreb, der betegner individets, grupper og institutioners holdninger og praksis
- *åbenhed er ofte et ideal
- *åbenhed er en menneskelig egenskab
- *åbenhed er forbundet med tillid, troværdighed, oprigtighed, ærlighed, retskaffenhed og godhed

ole fogh kirkeby okt 2009

Åbenhed

Åben: fællesgermansk, upana-,
upina-, vendt opad.

Håndfladen

Åbenhjertig, åbenbaring
(apokalypsis)

Oprigtig, fægte med åben pande,

ole fogh kirkeby okt 2009

Åbenhed

Om rummet (synet): uden væg, dør, mur

Om landskabet (synet): uden noget, der
skærmer udsyn, åbne vidder

Om rum (uden dække, følesans): sove for
åbent vindue, åbne porer...

Om tiden: fremtiden er åben, det åbne nu,
den åbne erindring/fordtid...

Socialt: Åbne arkiver, åbne arme, åbne
holdninger

Bevidsthed: åbent sind, åbne øjne, åben
opmærksomhed,...

ole fogh kirkeby okt 2009

Åbenhedens modsætning

1. Lukket, skjult, hemmelighedsfuld, fordægtig, forklædt, formummet, strategisk,
2. Kold, beregnende, reserveret, uvenlig, formel.
3. Uberegnelig, lunefuld....

Åbenhed og magt
Kærlighed, ydmyghed,
Bøjelighed, svaghed, letfængelig

ole fogh kirkeby okt 2009